

LBRIS

We know
books

J.R.R. Tolkien

ÎNTOARCEREA
REGELUI

A treia parte a trilogiei
STĂPÂNUL INELELOR

Ediție revizuită și adăugită

Cuprins

<i>Sinopsis</i>	7
CARTEA A CINCEA	
I Minas Tirith	21
II Trecerea Frăției Sure	62
III Adunarea din Rohan	90
IV Asediul Gondorului	113
V Marșul rohirrimilor	153
VI Bătălia de pe Câmpiile Pelennor	168
VII Rugul lui Denethor	186
VIII Casele Tămăduirii	199
IX Ultimul Sfat	221
X Poarta Neagră se deschide	239
CARTEA A ȘASEA	
I Turnul din Cirith Ungol	259
II Tărâmul Umbrei	290
III Muntele Osândeii	317
IV Câmpia Cormallen	342
V Majordomul și Regele	358
VI Multe despărțiri	382
VII Spre casă	405
VIII Se face curățenie în Comitat	418
IX Limanurile Cenușii	453

ANEXE	
Anexa A: Hronicul regilor și al cărmuitorilor	468
Anexa B: Povestea anilor	560
Anexa C: Arbori genealogici	589
Anexa D: Calendarul Comitatului	594
Anexa E: Scrierea și ortografia	606
Anexa F: Limbile și popoarele celui de-al treilea Ev	628
Indicele poemelor și cântecelor	651
Postfață	654

I

Minas Tirith

De la adăpostul pelerinei lui Gandalf, Pippin privi afară. Se întrebă dacă era cu adevărat treaz ori încă mai dormea, cufundat în acel vis repede schimbător în care căzuse de când începuse marea călătorie călare. Lumea întunecată trecea cu repeziciune pe lângă ei, vântul șuiera cu putere în urechile lui. Nu zărea altceva decât stelele rotitoare și, departe, în dreapta, umbre uriașe desenate pe cer, acolo unde munții de la Miazăzi rămâneau în urmă. Somnoros, Pippin încercă să socotească în minte ceasurile și etapele călătoriei lor, dar memoria îi era amorțită, nesigură.

Călăriseră la început cu mare viteză, fără să se oprească, apoi, în zori, Pippin zărise o lucire palidă, aurie, și curând ajunseseră în orașul acela tăcut și în casa cea mare și pustie de pe deal. Abia apucaseră să se adăpostească acolo, când umbra înaripată a trecut din nou peste ei și oamenii s-au pierdut cu firea de frică. Dar Gandalf îi susurase vorbe liniștitoare, astfel că el adormise într-un colț, obosit, însă neliniștit, dându-și oarecum seama de forfota din jur, veniri, plecări, oameni vorbind între ei, Gandalf împărțind ordine în dreapta și-n stânga. Și iarăși au pornit călare și au călărit toată noaptea. Fusese a doua, ba nu, a treia noapte de când se uitase la Piatră, și la această amintire îngrozitoare se dezmetică de-a binelea, scuturat de un fior, iar șuierul vântului se umplu deodată de voci amenințătoare.

Pe cer se aprinsese o lumină, o pălălaie de foc galben în spatele unor bariere întunecate. Preț de o clipă, Pippin se ghemui înfricoșat, întrebându-se în ce țară înfiorătoare îl ducea Gandalf. Se frecă la ochi și abia atunci băgă de seamă că ceea ce vedea era luna, aproape plină, care se ridica deasupra umbrelor de la răsărit. Carevasăzică, noaptea abia începuse și călătoria avea să continue alte multe ore în întuneric. Se foi și întrebă:

– Unde suntem, Gandalf?

– Pe tărâmul Gondorului, răspunse vrăjitorul. Țara Anórien încă nu s-a sfârșit.

O vreme se lăsă din nou tăcerea. Apoi:

– Ce-i acolo? strigă Pippin dintr-odată, încleștându-se de mantia lui Gandalf. Uite! Foc, foc roșu! Sunt dragoni prin părțile astea? Uite, încă unul!

Drept răspuns, Gandalf strigă calului său:

– Zboară, Iute ca gândul! Trebuie să ne grăbim. Nu mai avem timp. Vezi? Focurile de avertizare din Gondor au fost aprinse, semn că se cere ajutor. Războiul a început. Uite, e foc pe Amon Dîn și pălălaie pe Eilemach; și uite cum se aprind cu iuțeală spre apus Nardol, Erelas, Min-Rimmon, Calenhad și Halifirien, la hotarele Rohanului.

În loc să-i dea ascultare, Iute ca gândul își opri galopul, mergând acum la pas, își înalță capul și necheză. Din întuneric îi răspunseră alte nechezături; curând se auzi tropăit de copite și trei călăreți se iviră, trecând pe lângă ei ca niște fantome zburătoare în lumina lunii, făcându-se nevăzuți la apus. Iute ca gândul își adună și el puterile și se avântă înainte, iar noaptea îl învălui precum un vânt vâjâitor.

Pippin simți cum îl cuprinde din nou picoteala, astfel că nu prea luă seamă la ceea ce-i spunea Gandalf despre obiceiurile din Gondor și despre Seniorul Orașului care pusese să se facă vetre pentru focurile de avertizare pe piscurile aflate de-o parte și de alta a marelui lanț de munți; și cum

Seniorul avea în acele locuri posturi de strajă unde se găseau întotdeauna cai pregătiți, gata să-i ducă pe soli până în Rohan, la Miazănoapte, și în Belfalas, la Miazăzi.

– De mult n-au mai fost aprinse focurile de la Miazănoapte, spuse Gandalf, iar în vremurile de demult ale Gondorului nici nu era nevoie de ele, căci locuitorii de-aici aveau cele Șapte Pietre.

Pippin se foi înfiorat.

– Dormi, dormi și nu te teme! spuse Gandalf. Doar nu te duci, așa ca Frodo, în Mordor, ci spre Minas Tirith, și acolo vei fi mai în siguranță decât oriunde altundeva în aceste vremuri. Dacă Gondor va fi învins ori Inelul va încăpea pe mâini străine, atunci Comitatul nu va mai fi loc de refugiu.

– Nu mă liniștesc cu nimic vorbele tale, spuse Pippin.

Cu toate acestea, somnul îl cuprinse pe de-a-ntregul. Și înainte să se cufunde încă o dată într-un vis adânc, își mai aminti doar de o străfulgerare a vărfurilor albe și înalte, sclipind precum niște insule plutitoare deasupra norilor atunci când prinseră razele lunii ce apunea. Mai apucă să se întrebe pe unde s-o fi aflând Frodo, dacă ajunsese de-acum în Mordor, sau zăcea mort pe undeva, și nu avea de unde ști că Frodo, aflat undeva departe, se uita la aceeași lună care apunea dincolo de Gondor cu mult înainte să se ivească zorii.

Pippin se trezi din pricina zvonului de glasuri. Trecuseră încă o zi de fereală și o noapte de spaime. Se iveau zorii: frigul începutului de zi, neguri cenușii, reci, care-i împresurau. Iute ca gândul stătea lângă ei și din trupul lui asudat se înălțau aburi, grumazul însă și-l ținea drept, fără să dea semne de oboseală. Alături se afla o mulțime de oameni înveșmântați în mantii grele, iar în spatele lor se ivea din negură un perete de piatră. Părea pe jumătate ruinat, dar, înainte să se ridice de tot vălurile nopții, au început să se audă zgomote de muncă zorită: lovituri de ciocane, zângănit

de mistrii, scârțâit de roți. Torțe și facle luceau stins ici și colo prin ceață. Gandalf stătea de vorbă cu oamenii aceia care îi ațineau calea; ascultându-i, Pippin își dădu dintr-odată seama că despre el vorbeau.

– Mda, așa e, te cunoaștem, Mithrandir, spunea mai-marele oamenilor, și cunoști parolele celor Șapte Porți, prin urmare, ești liber să treci. Dar pe însoțitorul tău nu-l cunoaștem. El ce este? Un gnom ieșit din munții de la Miazănoapte? Nu vrem să avem picior de străin pe meleagurile noastre la această vreme, decât dacă sunt războinici puternici în al căror ajutor și credință ne putem pune nădejdea.

– Voi pune chezășie pentru el în fața tronului lui Denethor, nu se lăsă Gandalf. Cât despre vitejia lui, nu se poate măsura cu înălțimea pe care o are. A trecut prin mai multe bătălii și pericole decât ai făcut-o tu, Ingold, cu toate că ești de două ori mai înalt decât el, iar acum vine de-a dreptul din toiul luptelor de la Isengard, despre care aducem vești. Și este cuprins de o mare oboseală, căci altfel l-aș trezi. Numele lui este Peregrin, un om neînchipuit de curajos.

– Om? făcu neîncrezător Ingold, și ceilalți izbucniră în râs.

– Om! izbucni Pippin, trezit de-a binelea. Om! Auzi vorbă! Ba sunt hobbit și tot atât de curajos pe cât sunt de om... poate doar pe ici, pe colo, când e nevoie. Să nu vă lăsați amăgiți de Gandalf!

– Mulți care au făcut fapte și mai mari n-ar putea-o spune mai bine, zise Ingold. Dar ce-i un hobbit?

– Un piticuț, răspunse Gandalf. Nu, nu acela despre care s-a tot vorbit, adăugă el văzând mirarea de pe fețele oamenilor. Nu acela, ci unul din neamul lui.

– Da, și unul care a călătorit cu el, adăugă Pippin. Și Boromir din orașul vostru a fost cu noi și m-a salvat din zăpezile de la Miazănoapte, și până la urmă a fost ucis în timp ce mă apăra de mulți vrăjmași.

– Tăcere! ceru Gandalf. Vestea despre această nenorocire ar fi trebuit spusă mai întâi tatălui.

– Am bănuț-o mai demult, zise Ingold, căci au fost tot felul de semne rele pe aici în ultima vreme. Acum însă treceți iute! Căci Seniorul Orașului Minas Tirith va fi nerăbdător să vadă pe oricine aduce vești despre fiul său, fie că e om, fie...

– Hobbit, completă Pippin. Nu prea am cum să-l ajut pe stăpânul vostru, dar voi face tot ce voi putea, în amintirea lui Boromir cel Viteaz.

– Să călătoriți cu bine! le ură Ingold; oamenii se dădură la o parte ca să-i facă loc lui lute ca gândul și drumeții trecură printr-o poartă mică din zid. Fie ca sfaturile tale, Mithrandir, să-l ajute pe Denethor în ceasul ăsta de cumpănă și pe noi așijderea! strigă Ingold în urma lor. Numai că se spune că obiceiul tău, Gandalf, e să vii cu vești despre suferințe și primejdii.

– Asta pentru că vin arar, doar atunci când e nevoie de ajutorul meu, răspunse Gandalf. Cât despre sfaturi, vouă v-aș spune că v-ați apucat prea târziu să dregeți zidul Pelennorului. Curajul va fi cea mai bună pavază împotriva furtunii ce va veni – curajul și speranța pe care vă voi aduce-o eu. Căci nu toate veștile mele sunt rele. Lăsați acum mistriile și ascuțiți-vă săbiile!

– Sfârșim treaba înainte de lăsatul serii, mai zise Ingold. Partea asta de zid va fi ultima ce va fi folosită drept apărare: aici pericolul de atac este cel mai mic, căci de această parte se află prietenii noștri din Rohan. Îi cunoști întru câtva? Or să răspundă oare chemării noastre, ce crezi?

– Da, or să vină. Numai că ei au purtat multe bătălii ca să vă apere. Drumul ăsta nu mai este sigur, cum nu mai e nici un altul. Fiți cu băgare de seamă! Dacă nu era Gandalf Corb-de-Furtună, ați fi avut parte în Anórien de-o întreagă

oaste vrăjmașă, nu de Cavalerii din Rohan. Și primejdia încă n-a trecut. Cu bine, și să nu care cumva să dormiți!

Acestea fiind zise, Gandalf păși pe întinderea vastă de pământ aflată dincolo de Rammas Echor. Așa numeau oamenii din Gondor zidul exterior pe care îl construiseră cu mare trudă după ce Ithilien căzuse sub umbra Dușmanului. Pornea de la poalele muntelui și după zece leghe se întorcea tot acolo, cuprinzând în arcu său câmpiile Pelennorului: pământuri frumoase și mănoase pe pantele lungi și terasele care cădeau până în albia adâncă a râului Anduin. În colțul cel mai îndepărtat de Poarta cea Mare a Orașului, spre nord-est, zidul se afla la patru leghe depărtare și străjuia de pe malul încrețit șesurile întinse învecinate cu râul, iar oamenii îl construiseră înalt și puternic; căci în acel loc, urmând o cale apărută de zid, drumul venea de la vadurile și podurile din Osgiliath și trecea printr-o poartă păzită de turnuri crenelate. În cel mai apropiat punct al său, spre sud-est, zidul se afla la ceva mai mult de o leghe de Oraș. În acel loc, Anduin, care făcea un cot larg în jurul dealurilor Eryn Arnien din Ithilien de la Miazăzi, se întorcea brusc spre apus, încât zidul exterior fusese ridicat chiar pe răzorul lui; sub el se aflau cheiurile și debarcaderele din Harlond, pentru corăbiile care veneau din ținuturile de la miazăzi.

Pământurile orașului erau bogate, cultivate, acoperite de livezi, cu gospodării ce aveau cuptoare de uscat hamei și hambare, țarcuri și staule, și multe răușoare clipoceau din spre înălțimi, traversând pajiștile, până în apele Anduinului. Cu toate acestea, nu erau mulți păstori și gospodari care să locuiască în acele case, cea mai mare parte a celor din Gondor trăind în cele șapte cercuri ale Orașului sau în văile înalte ale munților de la hotare, în Lossarnach, sau și mai la miazăzi, în frumosul Lebennin, cu cele cinci izvoare ale sale. Între munți și mare trăia un popor viteaz. Erau socotiți drept oameni din Gondor, dar sângele lor era amestecat și printre

ei se găseau și din cei scunzi și oacheși la înfățișare, ai căror strămoși se trăgeau mai degrabă din oamenii de mult uitați, care sălășluiseră la adăpostul dealurilor în Anii Întunecați dinainte de venirea regilor. Dar dincolo de hotarele acestea, în regatul Belfalas, domnea prințul Imrahil, în fortăreața sa Dol Amroth, pe malul mării, și el era de sânge nobil, la fel și poporul său, oamenii aceia înalți, mândri, cu ochii cenușii ca marea.

Gandalf călări o vreme, timp în care lumina zilei prinse putere; Pippin se trezi și el și se uită în jur. La stânga zări o mare de ceață, înălțându-se ca o umbră rău prevestitoare spre răsărit; în dreapta lui însă, munții semeți își desfășurau crestele, întinzându-se de la apus până la un capăt abrupt, râpos, ca și când, în modelarea pământurilor, Râul izbucnise printr-o mare barieră, săpând o vale largă menită să devină un câmp de luptă și înfruntări în vremurile ce aveau să vină. Iar acolo unde se sfârșeau Munții Albi Ered Nimrais, Pippin zări, așa după cum îi promisese Gandalf, urieșenia întunecată a Muntelui Mindolluin, umbrele adânci, vineții ale ravenelor lui înalte, peretele, sumețit și el, albindu-se în strălucirea tot mai puternică a zilei. Iar pe pintelul mult împins în afară al Muntelui se afla Orașul Străjuit, cu cele șapte ziduri ale sale, făcute dintr-o piatră atât de dură și de veche, încât nu păreau înălțate de mână de om, ci tăiate din stâncile pământului de către uriași.

Sub privirile uimite ale lui Pippin, zidurile de un cenușiu-șters deveniră albe, împurpurându-se ușor în lumina dimineții, și dintr-odată soarele ieși de după negura de la răsărit și trimise o rază ce lovi fața orașului. Lui Pippin îi scăpă un țipăt, căci Turnul Ecthelion, înălțat mult deasupra celui mai înalt zid, apărură parcă desenat pe cer, scăpărând ca un spin de perle și argint, înalt, frumos, fără cusur, iar fleșa strălucea de-ai fi zis că e făcută din cristale; flamuri albe fluturau pe

creneluri în vântul dimineții, și de undeva de sus și de departe răsuna o chemare limpede, ca de trâmbițe de argint.

Și uite-așa au călărit Gandalf și Peregrin până la Poarta cea Mare a oamenilor din Gondor, la răsăritul soarelui, și porțile de fier se deschiseră în fața lor.

– Mithrandir! Mithrandir! strigară oamenii. Acum știm că furtuna se apropie cu adevărat!

– Bate la porțile voastre, întări Gandalf. Am venit pe aripile sale. Lăsați-mă să trec! Trebuie să mă înfățișez Seniorului vostru, Denethor, cât încă mai are puterea în mâinile sale. Orice s-ar întâmpla de-aici încolo, ați ajuns să vedeți sfârșitul aceluia Gondor pe care-l cunoașteți voi. Lăsați-mă să trec!

La auzul vocii sale poruncitoare, oamenii se dădură în lături fără să-i mai pună nici o întrebare, chiar dacă se uitau cu mirare la hobbitul ce ședea în fața lui în șa și la calul care-i purtase. Oamenii Orașului foloseau arareori cai, iar pe străzi erau văzuți și mai puțini, în afară de aceia călăriți de solii seniorului lor.

– Nu cumva acesta e unul dintre armăsarii cei mari ai Regelui din Rohan? întrebă ei. Te pomenești că rohirimii or să vină să întărească rândurile!

Dar lute ca gândul trecu mai departe mândru, urmând drumul șerpuitor.

Minas Tirith era construit pe șapte niveluri, fiecare săpat în munte și înconjurat de un zid, și în fiecare zid era o poartă. Porțile însă nu erau așezate în linie dreaptă: Marea Poartă din Zidul Orașului se afla în colțul estic, în vreme ce a doua se afla la sud-est, a treia spre nord-vest și tot așa, ba la dreapta, ba la stânga, până sus, încât drumul pietruit ce urca spre Citadelă o lua întâi într-o direcție, apoi în cealaltă pe fața pintenului. Și de fiecare dată când trecea prin dreptul

Porții celei Mari intra printr-un tunel boltit, străpungând un perete de stâncă a cărui uriașă coamă cocoșată tăia în două toate cercurile Orașului, în afară de primul. Căci, parte datorită formei promontoriului, parte datorită iscusinței și trudei celor din străvechime, în spațiul larg din spatele Porții celei Mari se înălța un falnic bastion de piatră, cu o muchie la fel de ascuțită precum carena unei corăbii, îndreptată spre răsărit. Și se înălța până în dreptul cercului aflat cel mai sus, iar în vârf avea o coroană de creneluri; și asta pentru ca toți cei din Citadelă, asemenea marinariilor de pe o corabie, să poată privi din chiar creștetul său până la Poarta aflată șapte sute de picioare mai jos. Intrarea în Citadelă dădea și ea spre soare-răsare, dar era scobită în inima stâncii; și astfel o pantă lungă, luminată de felinare, urca în sus până la a șaptea poartă. Așa ajungeau într-un târziu oamenii la Înalta Curte și la Piața Fântâniei de la piciorul Turnului Alb; înalt, durat cu multă măiestrie, turnul măsoara cincizeci de stânjeni de la bază la vârf, unde flutura stindardul Majordomilor, la o mie de picioare deasupra câmpiei.

Și cu adevărat era o cetate puternică, pe care nici o oștire vrăjmașă nu o putea cuceri, atâta vreme cât se afla cineva înăuntru care să mânuiască arme; doar dacă vrăjmașul venea din spate și escalada pantele mai puțin înalte de la poalele Muntelui Mindolluin, pentru a ajunge pe șaua îngustă care lega Dealul Străjii de munte. Dar șaua aceasta, care se întindea până în dreptul celui de-al cincilea zid, era împrejmuită de metereze înalte până la prăpastia ce se căsca deasupra capătului vestic; aici se găseau casele și criptele boltite ale regilor și seniorilor dispăruți, pentru totdeauna cufundați în tăcere între munte și turn.

Pippin se uita cu tot mai mare uimire la marele oraș de piatră, mai întins și mai minunat decât și-ar fi putut el imagina vreodată; mai măreț și mai puternic decât Isengard și

mult mai frumos. Adevărul însă era că an de an se ruina tot mai mult, și de pe-acum rămăsese cu jumătate dintre oamenii care ar fi putut locui în tihnă acolo. Pe fiecare stradă pe care treceau, Pippin și Gandalf zăreau case mari și curți ale căror uși și porți boltite aveau gravate pe ele multe litere frumoase în forme ciudate și străvechi. Pippin bănuia că erau nume ale unor oameni mari de-ai lor și ale rubedeniilor care locuiseră odată acolo; acum însă casele erau tăcute, nici un pas nu mai răsuna pe aleile lor largi. Nici o voce nu se auzea din holuri și nici un chip nu privea pe ușă sau pe geam afară.

În sfârșit, ieșiră din umbra celei de-a treia porți și soarele fierbinte care strălucea dincolo de râu lumina aici pereții netezi, coloanele bine ținute în stâncă și arcul cel mare a cărui piatră de boltă era sculptată asemenea unei coroane și a unui cap regesc. Gandalf descălecă, deoarece caii nu aveau voie să pătrundă în Citadelă, și lute ca gândul se lăsă mânat de îndemnul blând al stăpânului său.

Străjerii de la porți purtau veșminte negre, coifurile lor aveau forme ciudate, înalte și cu apărători pentru față aproape lipite de obraji, iar deasupra acestor apărători se desfăceau aripile albe ale păsărilor mării; coifurile însă luceau ca argintul, fiind cu adevărat făurite din *mithril*, moșteniri ale gloriei de mult apuse. Tunicile negre aveau drept broderie un copac alb cu flori ca de zăpadă, sub o coroană de argint, și multe stele în colțuri. Astfel arăta uniforma moștenitorilor lui Elendil și nimeni nu o mai purta acum în întregul Gondor, afară doar de Străjerii Citadelei în fața Curții Fântâniei unde crescuse odată Copacul Alb.

Din câte se părea, vestea sosirii lor ajunsese cu mult înainte; astfel că au fost lăsați imediat să intre, fără să li se adreseze un cuvânt și fără să li se pună întrebări. Gandalf traversă iute curtea pavată în alb. O mică fântână arteziană se juca în razele soarelui de dimineață, înconjurată de verdele

crud al unei pajiști, dar în mijlocul fântâniei, aplecat peste havuz, se găsea un copac uscat și apa picura trist de pe ramurile sale goale și frânte, înapoi în oglinda clară a fântâniei.

Grăbind în urma lui Gandalf, Pippin se uita la copac. Ce trist arăta, își spuse el, întrebându-se de ce oare era lăsat acest copac mort acolo unde toate celelalte erau atât de bine îngrijite.

Șapte stele și șapte pietre, și un copac alb.

Cuvintele murmurate odată de Gandalf îi veneau acum în minte. Și deodată se pomeni la porțile sălii celei mari de sub turnul scânteietor; urmându-l pe Gandalf, trecu pe lângă paznicii porților, înalți și tăcuți, și intră în umbrele răcoase, pline de ecou, ale casei de piatră.

În timp ce străbăteau un culoar pavat, lung și pustiu, Gandalf îi șopti lui Pippin:

– Fii atent la vorbele pe care le rostești, meștere Peregrin! Nu-i vreme de neobrăzări de-ale hobbiților. Théoden e un bătrân bun la suflet. Denethor e de alt soi, mândru, iscusit, de viță mult mai nobilă și cu mai mare putere, chiar dacă nu e rege. Ție însă îți va vorbi cel mai mult, îți va pune tot soiul de întrebări, pentru că tu ești cel care-i vei putea povesti despre fiul său, Boromir. L-a iubit nespus: poate prea mult; cu atât mai mult cu cât nu se asemănau defel. Dar sub masca acestei iubiri va crede că-i va fi mai ușor să afle de la tine ceea ce dorește, și nu de la mine. Nu-i spune mai multe decât e nevoie și treci sub tăcere misia lui Frodo. O să mă ocup eu de asta când va veni vremea. Și nu spune nimic nici de Aragorn, decât dacă nu se poate altfel.

– De ce să nu spun? Care-i baiu' cu Pas Mare? șopti Pippin, la rândul său. Voia să vină aici, nu-i așa? Și curând chiar o să și fie aici.

– Poate, poate, zise Gandalf. Deși, dacă vine, pun capu' că o va face într-un fel la care nu se așteaptă nimeni, nici